

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Dubium. VI. Quæ obligatio parochorum erga suos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

seriò dici, tum enim meritò graviter apprehenderent: Marito etiam competit Jus uxorem verberandi, uti docent passim Canonistæ, quos refert ac sequitur *Sanch. de Matrim. L. 10. d. 18. n. 16.* itémque Theologi, quia vir est Superior mulieris & familiæ, ad illum autem spectat etiam pœnis exigere debitum; non est tamen licita percussio sæva sive gravis, & verberatio illa moderata debet esse etiam rara, hinc tum censetur maritus graviter, adeoque illicitè uxorem verberare, quando eam cædit gravius, quàm consuetudo loci permittat: nec referret, si biduo triduoque duraret verberum aliquis sensus.

Quid possit maritus circa bona uxoris, vel uxor circa bona sua, dicetur postea à num. 1017.

DUBIUM VI.

Quæ obligatio Parochorum erga suos.

Resp. CURATUS, sive Parochus Jure divino tenetur.

1. Residere in sua Parochia. *Trid. Sess. 23. c. 1. cc 735*

de Reformat. Barbosa. de Off. Paroch. c. 8. n. 1. alioqui in conscientia fructus non facit suos, tenenturque pro rata absentia restituere fabricæ Ecclesiæ, vel causæ piæ. Potest tamen ex justa causa & licentia Episcopi ad breve tempus abesse, v. *Navar. Cap. 25. Arz. T. 2. L. 2. c. 4. Possev. Barb. Trul. L. 4. c. 1. D. 8. n. 9.*

2. Tenetur administrare Sacramenta. Quoties & quanto cum periculo, v. *infra. Et Bonac. ad Decal. D. 6. P. 8. Possev. Barbosa. ll. cc.*

3. Orare pro populo, & celebrare, ut populus audiat Missam: quam etiam teneri eum eidem applicare diebus saltem festis, & aliquot aliis, docet *Tol. L. 3. Cap. 5. Sed negat Suar. Kôn. in 3. P. q. 83. a. 1. d. 11. cum nullo Jure id cautum sit, v. Bonac. n. 4. Barb. l. c. cc*

4. Docere

4. Docere populum, concionando, arguendo
 &c. per se vel per alios. *Tolet. L. 5. c. 5. Possev. Barbos.*
Trull. II cc. Vide supra.
 5. Tenetur singulis diebus Dominicis, & Festis
 solennibus populo Doctrinam Christianam
 explicare, per se vel per alium, ut constat ex *Trull.*
Sess. 24. c. 4. de Reform. idque sub gravi obligatione
 etiam Juris divini, ob summam necessitatem,
 propter quam eos ab Episcopis, aliisque Praelatis
 ad id cogi posse sub poena excommunicationis
 (omnesque alios, ut eam audiant, discant & sciant)
 docet *Trull. L. I. c. 1. D. 4. n. 7. & 8. Baldel. Tom. 2. L.*
D. 48. ex Sanch. Palao, Barbos. &c.
 6. Tenetur infirmos visitare, Pauperum curam
 habere, peccata corrigere, &c. de quibus *Possev.*
Regin. T. 2. L. 20. c. 5. Sect. 3. Barbos. c. 7. Vide infra.

A D D E N D A.

736 Q. 170. *Quomodo Parochus teneatur residere,
& quanto tempore possit abesse à Parochia.*

R. §. 1. *Trid. Sess. 23. c. 1. de Reformat. statuit*
 non licere illi ultra bimestre intra annum abesse
 sine causa & licentia Episcopi, alioquin teneri
 restituere fructus; & quidem ante sententiam
 Judicis, uti putant *Bonac. de oblig. Benef. D. 5. P. 3. n. 5.*
 Et *P. 4. n. 7.* aliique communiter cum *Castrop. T. 3.*
D. 5. P. 3. N. 3. stando in Jure Tridentini, putat tamen
Lay. L. 4. T. 2. c. 6. n. 6. verba Tridentini, licet expressè
 sic habeant, non esse in eo rigore recepta, ut obligent
 ante sententiam saltem declaratoriam, dummodo
 per absentiam damnum non sit illatum Ecclesiae,
 in quam sententiam etiam inclinatur *Nav. teste Bonac.*
 Alias poenas non residentiū vide apud *Castrop. supra*
 & apud *De Luca de Benef. Disc. 77,* quomodo autem
 debeat Episcopus procedere cum Parocho negli-
 gente Residentiam, habet *Castrop. à num. 10.*

§. 2. Quamvis communior sit sententia, quòd 737
Parochus, qui absque causa & licentia ultra bimestre
abest, teneatur restituere totos fructus, tamen etiam
probabile est non teneri restituere nisi illos, qui
respondent Residentiæ neglectæ, quia non tantum
percipit fructus pro Residentia & oneribus illi
annexis, sed etiam pro recitatione Horarum,
aliisque Officiis, ergo si Horas oret, & Officia illa
per alios expleat, poterit fructus his correspon-
dentes percipere, ita *Bonac. & alii. De pœnis Parochi*
non residentis, vide Leurenium P. 1. Q. 388. & seqq.
Item dicenda Lib. IV. à num. 864.

§. 3. Causa absentia debet esse justa & vera, 738
alioquin Parochus non facit fructus suos :
néque satis est, si juret Episcopo se habere causam
justam, quam nolit ob rationes graves revelare, quia
causa debet esse Episcopo cognita & approbata,
Barbos. de Off. Paroch. c. 8. n. 59.

§. 4. Licentiam emanandi ultra bimestre 739
debere esse expressam & scripto datam ab Episcopo
tenent communis Authores cum *Castrop. n. 8*, quia
scriptum à Trid. requiritur veluti forma Concessio-
nis ; probabile tamen est secundum *Navar.*
Bonac. P. 4. n. 12. Less. de Just. L. 2. c. 34. n. 68. in foro
conscientiæ sufficere esse datam ore : imò *Côn. Sanch.*
Regin. & alii putant sufficere tacitam, saltem si talia
concurrant signa, ut constet Superiorem actu
consentire; nemo autem dicit sufficere præsumptam
vel interpretativam licentiam : quòd si causa esset
evidenter justa, & tamen Episcopus negaret licen-
tiam, *Abb. Lott. L. 3. q. 27. n. 213. Garz. & Castrop. n. 6.*
dicunt ex decisione Sacræ Congregationis adhuc
non esse Parocho licitum abesse, quia à grava-
mine illo conceditur appellatio ad Superiorem,
ergo signum est non ideo haberi licentiam,
&

& consequenter Parochus, si absit, tenebitur fructus restituere, non aliter ac si causa non fuisset iusta. Ad quantum autem tempus possit Episcopus cum Curato dispensare quoad Residentiam, relinquendum est arbitrio boni viri juxta exigentiam necessitatis vel rationabilis causæ, *Lay. ad Cap. Licet de elect.* restringit ad annum. Vide *Leuren. Q. 374.*

740 §. 5. Si occurrente subitâ & evidente necessitate Parochus nequeat Episcopum adire, potest absque licentia abire, sic enim per Episcopiam explicandum esse *Trid. censent Bonac. Fill. & alii*; sed ex quacunque causa absit, semper substitui debet idoneus, qui vices absentis agat, potestque esse vicinus Parochus, *Barbos. n. 53*; putat etiam *Castrop. P. 5. n. 2.* pro absentia unius vel alterius diei ferialis, si nullus sit in Parochia infirmus, non esse opus substituere aliquem, quia non adest morale periculum necessitatis ejus præsentia. Alias causas excusantes à petenda licentia, vide apud *Leur. Q. 374.*

741 §. 6. Si Parochus cum causa, sed sine licentia, & absque damno gravi Ovium absit per bimestre tantum in anno à Parochia, non peccat graviter, quia hoc per se non est malum, alioquin *Trid.* nunquam permetteret etiam cum licentia fieri ex eo autem, quod non petatur licentia, non est materia peccati gravis: imò *Navar. Garz. Bonac. Barbos & alii* excusant à mortali, si abeset sine causa, quia talis absentia ad duos tantum menses censetur modica, sive sit continua sive interrupta.

742 §. 7. Probabile est, quod ad emanandum tantum per bimestre extra Parochiam, nunc non sit opus licentiâ Episcopi, dummodo causa subsistat, ita *Nav. Bonac. & alii* multi apud *Barbos. n. 54*, quorum sententiam *Lesf. num. 159.* & *Castrop. n. 3.* dicunt esse probabilem, licet oppositam teneant cum *Vasq.*

Sancti

Sanch. Regin. Garz. Fill. Barbos. & aliis. Probatur, quia usu est receptum, ut ad brevem absentiam non petatur licentia Episcopi, neque Episcopi rescientes contradicunt. Vide *Leuren. Quæst. 372.* Rectè autem notat *Laym. num. 7.* securissimum esse cuiusvis Diœcesis, in qua quis est, in hoc consuetudinem sequi: universaliter autem putat *Castrop.* licentiam Episcopi petendam, ubi est dubium de iustitia causæ, & n. 5. addit cum *Garzia*, ad absentiam bimestrem sufficere quamlibet honestam causam, etiam recreationem in invisendis amicis, quod tamen non admittit *Gobat* in *Exp. T. 5. n. 602.* Lit. L, si ad hoc, bimestre impendatur, *Trid.* enim videtur requirere aliam causam æquam.

§. 8. Si Parochus per bimestre tantum vel 743 per brevius tempus absit, non tenetur ad restitutionem ullorum fructuum, ita *Bonac. & alii* contra *Garz.* Ratio est, quia non peccat graviter, *Trid.* autem videtur tantum illos obligare ad restitutionem fructuum, qui graviter peccant & emanent ultra bimestre: unde consequenter inferunt *Navar. Azor, Bonac. & alii* cum *Castrop.* supra, eum, qui iusta de causa, sed absque licentia Episcopi absit ultra bimestre, teneri quidem restituere, sed tantum illos fructus, qui respondent tempori, quod excedit bimestre, quia *Trid.* absentiam duorum mensium impunè permittere videtur, si fiat ex iusta causa, si autem absit ultra duos menses, requirit & iustam causam & licentiam Episcopi.

§. 9. Si Parochus habeat duas Ecclesias unitas, 744 tenetur residere in digniori; si non constet, quæ sit dignior, in frequentiori: & si una fuerit extra, altera intra urbem, residere debet in ea, quæ est intra urbem, licet sit minùs frequens, providendo externis pro nocte de Ministro Sacramentorum

in necessitate secundum consuetudinem antiquam
loci, *Barbos.* num. 9. & 28. *Castrop.* P. 2.

745 §. 10. Parochus censetur residere in Parochia
in quocunque loco illius commoretur, v. g.
apud Parentes vel fratrem extra parochialem
domum: item quamvis consideret extra fines
Parochiæ, sed parum distans, uti docet *Riccius*
apud *Dian.* P. 3. T. 4. R. 156. *in fine*, nam quod parum
distat, nihil distare videtur, inquit *Bonacina*,
si autem extra Parochiam distet ad bis mille
passus, non censetur residere, licet singulis Festis
& Dominicis ad eam accederet & præterea relin-
queret Vicarium loco suo, ita *Barbos.* num. 39.
potestque videri *Gobat* Lit. I. Quod si esse
intra fines Parochiæ, sed in tali loco, ad quem
Parochiani non semper accedere possint, v. g.
in arce noctu clausâ, resideret quidem, non tamen
suffICIENTER ad usus, ad quos residere debet, nempe
ad promptè inserviendum populo in necessitate,
adeoque non satisfaceret, *Luca* ad *Trid.* Disc. 4. n. 11.
Lott. L. 3. Quæst. 27. n. 39. *Paxjord.* L. 10. T. 4. num. 56.
Leuren. Quæst. 371.

746 §. 11. Continuæ Residentiæ non obstat, si quis
aliquibus diei horis extra Parochiæ fines exeat,
v. g. recreationis causâ, quia manet moraliter
præfens, ita *Bonac.* & alii cum *Barbos.* n. 44; item
manet residens, qui eâdem die reversurus excurrit
ad vicinum oppidum, nullus enim sibi in hoc
peccati conscientiam facit; & ratio suggeritur
à *Trid.* suprâ: *Quia qui aliquantisper tantum absunt,*
ex veterum Canonum sententia non videntur absentes,
quia statim reversuri sunt: Aliud tamen est, si mor-
tali sæpe emaneret, uti rectè *Gobat* Lit. D. & seqq.

747 §. 12. Justa causa obtinendæ licentiæ
ad non residendum pro aliquo tempore etiam
ultra

ultra duos menses est quadruplex ex *Trid.* supra,
 1. *Christiana Charitas*, uti si alibi sublevanda sit
 gravis necessitas Proximi, odia & lites compo-
 nendæ. 2. *Urgens necessitas*, v.g. ob gravem corpo-
 ris infirmitatem, ob causam prosequendæ litem
 de Juribus beneficii, ob piam peregrinationem.
 3. *Debita obedientia*, uti si absit ex mandato Papæ,
 vel occupetur in servitio Sedis Apostolicæ. 4.
Evidens Ecclesiæ vel Reipublicæ utilitas, uti si nego-
 tium commune ab alio geri non possit.
 Notat autem *Gob. Lit. K.* non licere ob alias causas;
 possuntque plura videri apud *Barbos.* supra &
Leur. q. 376, item quæst. 382. & seqq, ubi Quæst. 386.
 agit de occupato in servitio Episcopi.

§. 13. Nunc Jure novo *Trid.* non est licitum 748
 Parocho abesse, nec Episcopus dare potest licen-
 tiam, ut absit à Parochia, per septennium vel quin-
 quennium studiorum causâ, quia antequâ adeant
 Parochiam, debent examine prævio esse judicatum
 habere sufficientem scientiam ad curam animarum,
 ergo causa studii non potest illos excusare, ita
Bonac. Fill. Garz. Gonzal. Paxjord. Leuren. Quæst. 380.
Engel de Cler. non resid. n. 11. aliique nunc commu-
 nissimè cum *Barbos. n. 47.* & *Castrop. T. 7. D. 3. P. 9.*
 §. 9. n. 8, qui tamen à n. 9. oppositam sententiam
 censet probabilem, pro qua citat multos, & quam
 absolutè tenent *Lefs. num. 104.* *Laym. supra num. 5.*
Lotter. num. 152. *Zerola P. 1. v. Studium*, qui docent
 ex Cap. *Cum ex eo*, de *Electione in 6*, Episcopum
 posse dispensare cum promotis ad Ecclesias
 parochiales, ut usque ad septennium, quo in studiis
 morari possunt, non teneantur promoveri
 ad Sacerdotium, dummodo intra annum
 post adeptam Parochiam fiant Sub-Diaconi,
 sed sententia illa videtur per *Tridentinum* elisa,

E e z

nec

nec ipse *Laym.* textui illi multum fedit, nam requirit, ut adlit necessitas vel major Ecclesie utilitas, quod nunc difficulter in praxi habebit locum: adhuc tamen sunt aliqui Episcopi, qui ad biennium quandoque dispensant, quo Parochus se ad curam melius disponat ac perficiat, sed etiam quoad hoc servanda est consuetudo cujusque Diocesis: requiritur tamen etiam pro hoc casu dispensatio Episcopi in scripto, *Leuren. Quæst. 378.* Vide dicenda Lib. IV. à num. 864.

749 Q. 171. *An Parochus teneatur ad curam per seipsum.*
 R. §. I. Putant *J. Sanch.* in *Select. D. 47.* & alii apud *Dian. P. 3. T. 4. R. 156.* Parochum, si per seipsum non exercent curam, non tantum peccare mortaliter, sed etiam teneri fructus restituere, quia qui non facit, quod debet, non percipit, quod oportet; deinde, quia fructus beneficii sunt propter officium, denique quia stipendium, quod datur propter causam, causam non subsequatam retineri non potest, uti habent Regule communes Juris. Sed quoad fructus, contradicunt *Garz. Ugol. Bonac. & alii*, quia *Trid.* secundum dicta *Quæst. præced.* eos tantum privat fructibus, qui non resident: quod autem attinet ad obligationem, videtur aliquam distinctionem opus, hinc

750 §. 2. Supponendum cum communi, beneficium illud dici principaliter curatum, cui à principio cura animarum est annexa tanquam principale onus: potest autem annexa esse cura, vel actualis, si Beneficiatus eam actu per se teneatur exercere, vel habitualis tantum, si non teneatur actu per se habere exercitium illius curæ, quia per fundationem, privilegium vel consuetudinem onere illo ipse levatus est, & à Sacellanis vel à Vicario præstari debet.

§. 3. Qui suscipit beneficium principaliter 751
curatum, quamvis habitu tantum sit tale, debet
habere omnia requisita ad hoc, ut per se, saltem
in necessitate, possit curam exercere, sic enim habet
*Trid. Sess. 7. Cap. 3. de Reformat. Inferiora beneficia
Ecclesiastica, præsertim curam animarum habentia,
personis dignis & habilibus, & quæ in loco residere
ac per se ipsos curam ipsam exercere valeant, conse-
rantur, aliter autem facta collatio sive provisio
omnino irritetur*: Itaque *Trid.* hic ad omne benefi-
cium curatum, quod est inferius Ecclesiâ Metro-
politana seu Cathedrali, postulat industriam personæ,
ideoque etiam *Sess. 24. c. 18. de Reformat.* mandat
collationi ejusmodi beneficiorum præmitti examen
pro approbatione &c, ita ut debeat posse exercere
curam,

§. 4. Si beneficium sit tantum habitu curatum, 752
potest tota cura committi Sacellanis; è contrà
si sit actu curatum, communior sententia est, quòd
sit obligatio aliquando per se exercendi curam,
v.g. excipiendo Confessiones, cum hæc sit prima &
præcipua pars curæ, hinc *Bonac. in Dec. D. 5. P. 2.
Barbos. de Off. Paroch. c. 8. n. 41.* aliique plures dicunt
eum peccare mortaliter, si ipsemet commodè
possit exercere curam, & semper faciat per alium,
quia cum Ecclesia ad officium Parochi prærequi-
rat capacitatem & industriam personæ, hujus
quòque obligatio est personalis, uti etiam argu-
mentatur *Pirh. L. 3. T. 4. n. 3*: addunt tamen posse
etiam frequenter & ad difficiliora adhibere Sacel-
lanum, & quandoque etiam alios, præsertim
si Parochiani sint contenti, & per alium æquè bene
fiat. An autem Parochus per se ipsum teneatur
concionari, dicitur num. 765. Vide etiam *Leuren.
P. 1. Q. 371. N. 3.*

753 §. 5. Si ille, qui bonâ fide suscepit beneficium curatum, sit illiteratus & imperitus, id est, inhabilis ad ea, quæ incumbunt officio curæ, uti explicat *Barbos.* in Collect. ad Trid. Sess. 21. c. 6. de Reform. ita ut non possit se qualificare ad curam per se gerendam, *Trid.* ibidem permittit illi, si quidem aliâs honestæ vitæ sit, substitui Vicarium, assignat huic parte fructuum secundum proportionem onerum, quæ supplet: Si autem ejusmodi illiteratus & imperitus turpiter ac scandalosè viveret, vulgè moneri, & si non emendet, permittit privari beneficio.

754 Q. 172. Quæ sit obligatio Parochi tempore morborum & belli. R. Hanc rem bene tractat *Chapeville* in Lib. de ministrandis tempore pestis Sacramentis, ex quo *Gobat* in Exp. T. 1. à num. 121. pleraque desumpsit. Excerpto aliqua:

§. 1. Potest Parochus grassante peste cum licentia Episcopi se subducere, dummodo substituat æque profuturum, & subsistat in loco, ex quo possit gerere providentiam pro grege suo: Si autem substituere non possit idoneum, non potest uti privilegio *Tridentini* emanando ad bimestre, néque potest resignare beneficium, est enim conductus pro tali necessitate, sicut miles pro futuro prælio: quid autem agere possit & debeat Episcopus, si Parochus fugiat, & defint, qui se offerant, habet *Gob.* suprâ. Vid. *Lewr.* p. 1. q. 384.

755 §. 2. Certum videtur Parochum teneri etiam vitam exponere, non solum in extrema, sed etiam in gravi necessitate spiritali alicujus sibi subjectæ Oviculæ, uti dictum est Lib. 2. num. 174; si tamen unicus esset Sacerdos vel Parochus, quo sublato deesset Communitati Minister Sacramentorum, hic non debet singulis ministrare Sacramenta,

si sit probabile periculum infectionis, sine quo aliis ministrare posset, quia salus omnium præferri debet salutis unius particularis, & Parochus obligatus Communitati tenetur se illi conservare, *Barbos, de Off. Parochi. c. 17. n. 15. P. March. in Trib. T. 3. P. 1. T. 9. T. 2. Q. 6. §. 2. R. 1. vocans communem.*

§. 3. Parochus tenetur ingredi domum peste infectorum, si nequeat aliter administrare Sacramenta necessaria: Si autem possit aliter, v. g. si æger possit exire foras, non tenetur: quod si bis terve accessit ædes peste infecti, & tamen reperit imparatum, obligatur ad redeundum, quando erit paratus: Si verò æger malitiosè Parochum repulit, aut debito tempore noluit Sacramenta suscipere, debet nihilominus ad eum redire, si intelligat resipuisse, vel adfit magna spes illum ad frugem reducendi, quia certum periculum damnationis præferri debet illi molestiæ & periculo Parochi obligati ad procurandam salutem Oviium.

§. 4. Si Parochus moraliter certus sit peste infectum non esse in peccato mortali, *Cardm. Chapeville* aliique apud *Gobat* num. 138. dicunt non teneri accedere pro Sacramento Pœnitentiæ, *Verjuys* in *Past. Mission. T. 14. art. 4.* dicit teneri, si perat infectus, habet enim Jus confitendi, ergo alter obligationem ministrandi, præsertim cum sciri non possit, an quis sit in gratia: utrum autem, quando & quomodo teneatur pestiferis ministrare Eucharistiam & extremam Unctionem, dicemus, quando de illis Sacramentis, potestque videri *Verjuys* art. 8. & seqq.

§. 5. Si peste infectus nolit ultimum peccatum altè & à longè confiteri, tenetur Parochus propè accedere; non tenetur autem totam Confessionem excipere, sed potest uno vel altero peccato audito

E e 4

absolvere,

absolvere, uti communiter docent AA. apud *Verj.* Art. 5, qui art. 9. inter cautelas etiam hanc numerat, ut Confessarius nunquam se constituat inter infectum & ignem vel fenestram, quia aër ab infecto trahitur ad ignem vel ad fenestram, adeoque inficiet Confessarium, hinc optimum erit, si interponat ignem aut saltem candelam inter se & ægrum: deinde nunquam debet se directè ponere contra infirmum, sed ad latus aversâ facie.

759 §. 6. *Suar.* putat in contagione Parochum ipsum teneri sibi providere de præservativis & remediis, sed *Chape. Gob. & March. R. 3.* dicunt ipsi providendū esse à Magistratu, quia hic est casus extra-ordinarius & pro necessitate communi.

760 §. 7. Non plenè officio suo satisfacit Parochus, qui postquam moribundum munivit extremis, eum deserit, nec ulterius vilitat, ita *Gobat & Steph. T. 5. D. 6. n. 9.* Ratio est, quia quò vicinior est mors, eò majus salutis periculū ingruit à dæmone infestante, & tantò major est corporis ac animi infirmitas, ergo tunc maximè tenetur ex officio Parochus salutem suorum providere. Quòd si semel confessus & munitus, peteret iterum confiteri, putans se indigere, quamvis esset peste infectus, Parochus tenetur audire toties quoties, uti rectè *Verjuys art. 6.*

761 §. 8. Tempore belli, ubi speciale periculum non magis imminet Parocho quàm Parochianis, tenetur Parochus adesse Orbibus, ne destituantur Sacramentis, Officiis Divinis & solatio necessario, est communis & patet.

Plura addit *Gobat* in *Exp. T. 2.* à num. 236, qui videri potest, uti & *Verjuys* toto *T. 14.* Generatim autem, quomodo teneatur Parochus admi-

administrare Parochianis Sacramenta, videri potest *Leurenus Quæst. 425.*

Q. 173. *An Parochus teneatur aliquando Missam offerre pro Parochianis.* R. Affirmant cum aliis *Sot. Gavant. Bonac. Barbof. ex Trid. Sess. 23. c. 1. de Ref. Cum Præcepto Divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, Oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre:* deinde S. Congregatio apud *Barbof. de Off. Paroch. c. 11. & de Off. Episc. Allegat. 24. n. 23. declaravit Parochum non posse accipere eleemosynam manualement pro Missa, quando tenetur celebrare: denique Parochus à Parochianis habet sustentationem, & ideo alicur, ut pro eis Missas offerat. E contra negant Navar. Suar. Vasq. Cõn. Regin. Castrop. Lugo & alii apud Barb. supra & cum Burgh. Cent. 1. c. 27, quorum sententiam Steph. T. 5. D. 4. n. 66. defendit velut probabilẽ, Gobut de Sacrific. num. 492. velut probabiliorem, hi dicunt Parochum non teneri applicare Parochianis illas Missas, quas certis diebus, aut in Festis & Dominicis tenetur legere, sed posse pro eis accipere stipendium, quia sufficit, quòd populum pascat verbo Dei, Sacramentis, lectione Sacrificii, licet fructum eis specialiter non applicet, obligatio enim applicandi eis fructum est distincta ab obligatione legendi: unde ad *Trid.* dicunt tantum velle, ut Parochus in Sacrificio generaliter oret pro suis; Sacra autem Congregatio loquitur de Sacerdote, qui aliàs tenetur celebrare pro aliquo, uti pluribus ostendit *Lugo de Euchar. D. 21. n. 21.* Utraque sententia est probabilis, prima tamen videtur esse conformior *Tridentino,* & uti agnoscit *Gob.* declarationi Sacræ Congregationis, ac nititur quãdam æquitate, præsertim secundum limitationem, quam apponit *Barbofa,**

quòd Parochus teneatur aliquando pro Parochianis Missam legere, *secundum arbitrium boni viri*: notat tamen rectè idem Barb. de Off. Paroch. c. II. n. 8. cum multis aliis, quòd Festo Nativitatis Christi non teneatur legere tres Missas, sed satisfaciat legendo unicam, & consequenter reliquas poterit applicare, cui volet. Vide *Leuren. P. I. Q. 427.*

763 Q. 174. *Quæ sit obligatio Parochi circa conciones.*
 R. §. 1. *Trid.* sic præscribit Sess. 5. de Reformat. c. 2. *Pascant salutaribus verbis, docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum brevitate & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oportet, ut pœnam æternam evadere & cœlestem gloriam consequi valeant.* Ex quibus verbis patet non requiri conciones oratorias, uti etiam rectè notat *March*, quia communiter parum profunt Parochianis.

764 §. 2. Peccat graviter Parochus diu omitteus conciones diebus festis & Dominicis, hinc *Bonac.* in Dec. D. 5. p. 2. n. 31. dicit, si omittat per integrum mensem continuum, vel per decursum totius anni duobus tribusve mensibus, fore mortale, & si pergat sequente Dominicâ vel Festo omittere, toties de novo peccaturum mortaliter, uti & illum, qui per culpam suam, uti per intemperanciam, se reddit ineptum, quòd minùs concionari possit ad tam diuturnum tempus.

765 §. 3. *Barbos.* de Off. Par. c. 14. n. 9. *Bon.* & alii docent Parochũ non satisfacere officio coram Deo, si toto anno ipsemet nunquam concionetur; nam *Trid.* Sess. 5. c. 2. de Ref. dicit *Omnes Ecclesiarum Prælati teneri per se ipsos, si legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum S. JESU Christi Evangelium.* *Fol.* tamen de Instruct. Sacerd. L. 5. c. 5. n. 9. dicit

satis esse, si per alium semper concionetur, in quam sententiam etiam inclinatur *Possev. c. 3. n. 3.*

§. 4. Major est obligatio catechizandi quàm 766 concionandi, uti omnes docent, & non tantum pro pueris, qui nunquam sciverunt, sed sæpe etiam pro adultioribus, qui vel non sciverunt satis, vel oblitii sunt: unde pro concione valde utiliter proponet Parochus res spectantes ad Præcepta Fidei, Spei, Charitatis, Sacramentorum, Justitiæ Christianæ. Vide *Leur. p. 1. q. 429. 430. 440.* Item quæst. 436, ubi norat, quos admittere possit ad concionandum in sua Parochia. Item Q. 439, ubi examinat, an suos cogere possit ad conciones in parochia.

Q. 175. *Quandonam potissimum ratione officii sui 767 graviter peccet Parochus. &c.* Ex communi sententia peccat graviter, 1. Si deserat gregem, uti à n. 754. dictum est. 2. Si ignoret ea, quæ necessaria sunt ad officium & directionem spiritualem ovium, cum enim sit ex officio Pastor, Doctor, Judex, Medicus & Consiliarius in iis, quæ animam ac salutem concernunt, graviter peccat admittendo Pastorum, si ad ista desit ipsi scientia, & quando insufficientiam advertit, nec potest sufficientiam acquirere, tenetur dimittere, nisi bonâ fide proceserit, uti n. 753. dictum est. 3. Si sit negligens, ut si per negligentiam ipsius aliquis moriatur sine Sacramentis; si rudes non instruuntur, maximè in necessariis necessitate mediis: Si peccata non impediatur, ubi potest; *Synodus Aquisgranensis c. 36. ait: Sacerdotes pro popularum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non arguant, testante Dño ad Prophetam, speculatorem domui Israël dedi te, si non fueris locutus, ut se custodiat impius à via sua, morietur, sanguis*

sanguis

sanguinem verò ejus de manu tua requiram. Hinc falluntur magnopere, si putent satis esse Misam populo legere, concionari, catechizare, ministrare Sacramenta, nam tenentur etiam alia adhibere media, quibus Parochianorum saluti prospiciatur; Parocho dicitur, quod Jerem. I. v. 10. *Ecce constitui te. . . . ut evellas & destruas & disperdas & dissipes & adifices & plantes:* Servire debent, ac privatim convenire etiam illos, qui ad templum accedere non possunt, eò quòd domum vel pecora custodire debeant, hi enim, cum plerumque instructi non sint circa media salutis, sunt in gravi necessitate spirituali, quam levare tenetur Parochus secundum dicta Lib. 2. Q. 174. Exemplo prævit Apostolus: *Vos scitis,* inquit Act. 20. *quomodo nihil utilium subtraxerim, quò minus annuntiarem vobis, & docerem vos publice & per domos.* 4. Si sit malo exemplo, partim quia vita ejus longè majus præbet scandalum, eò quòd simplices putent se rectè omnia agere, si non agant pejus quàm Pastor suus; partim etiam quia auctoritatem, quam tenentur sibi facere & conservare, ut in concionibus & admonitionibus efficaciam habeant, prorsus amittunt, quòd potissimum fit per immoderatas comotationes cum Parochianis.

Meritò legendus esset ab omnibus Parochis *Barbosa de Offic. Parochi. c. 3,* cujus titulus est: *De gravitate formidandi oneris, quòd Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur:* Item c. 6. *De vita & honestate Parochorum,* ubi explicat, quo habitu uti, quibus conviviis & ludis interesse, quibus negotiationibus licitè vacare possit Parochus. Quæ autem fit obligatio Parochi, ut certos libros habeat

& quædam annotet, videri potest *Leurenus*
p.1.9.432.

DUBIUM VII.

Quæ obligatio Præceptorum & Discipulorum.

Resp. Inter Præceptores (idem est de Pæda-^{cc} 768
gogis) & Discipulos est, quodammodo
eadem obligatio, quæ inter Parentes &
liberos. *Unde resolves:*

I. Discipuli peccant, 1. Si Præceptoribus &
Pædagogis non exhibeant honorem & reveren-
tiam. 2. Si non obediant in rebus pertinentibus
ad studia & bonos mores. 3. Si eos convitiis, vel
contumeliosis verbis traducant. 4. Si negligenter
studeant, scholarum aut studiorum tempore
lufui vacent, vel otio. 5. Si pecunias Parentum
dilapident vel inutiliter expendant. 6. Si malo sine
studeant. 7. Si Gymnasii sui Leges, vel Academiæ
Statuta (si quidem ea ad peccatum obligent)
non servent. 8. Si scientias supersticiosas aut
veritas addiscant, vel libros prohibitos legant. 9.
Si stipendium debitum Doctori suo non solvant,
cum possint, v. *Navar. c. 23. & 25. Fill. Tract. 28.*
P. 2. c. 10. Q. 1.

II. Magistri & Pædagogi peccant, 1. Si peccata
Discipulorum dissimulent, & non corrigant,
quando possunt. 2. Si profectum eorum in literis
non sedulo promoveant. 3. Si non doceant
bonos mores. 4. Si ex proposito falsa doceant
ut vera, vel supersticiosa & saluti noxia. 5.
Si non studeant ipsi, ut officio satisfaciant.
6. Si